

Adroddiad i'r:	Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol
Dyddiad y Cyfarfod:	23 Tachwedd 2016
Aelod / Swyddog Arweiniol:	Bobby Feeley / Phil Gilroy
Awdur yr Adroddiad:	Phil Gilroy
Teitl:	Arolygiad AGGCC o Ofal Cartref

1. Am beth mae'r adroddiad yn sôn?

Mae'r adroddiad hwn yn rhoi gwybodaeth i'r Aelodau ynghylch arolwg o wasanaethau gofal cartref ar gyfer pobl hŷn a gynhaliwyd yn Sir Ddinbych fel rhan o arolwg cenedlaethol.

2. Beth yw'r rheswm dros lunio'r adroddiad hwn?

Bwriad yr adroddiad yw sicrhau bod yr Aelodau'n ymwybodol o'r materion a godwyd yn yr arolwg a'u bod yn cael cyfle i roi eu barn am yr ymateb i'r pwyntiau a godwyd a'r camau a gymerwyd i fynd i'r afael â phryderon penodol.

3. Beth yw'r Argymhellion?

Bod yr Aelodau'n ystyried y materion a godwyd yn adroddiad arolygu AGGCC a'r ymatebion a gafwyd gan y Gwasanaethau Cymorth Cymunedol.

4. Manylion yr adroddiad

4.1 Ym mis Tachwedd 2015 cynhaliodd AGGCC adolygiad cenedlaethol o ddarpariaeth gofal cartref. Fel rhan o'r adolygiad cynhaliwyd arolygon mewn 6 Awdurdod Lleol, gan gynnwys Sir Ddinbych.

4.2 Pwrpas yr arolygon oedd asesu llwyddiant gwasanaethau cymdeithasol yr awdurdod lleol o ran gwireddu deilliannau ar gyfer pobl drwy werthuso effeithiolrwydd a safon y gofal cartref a gomisiynwyd gan yr awdurdod lleol. Roedd y dulliau a ddefnyddiwyd yn ystod yr arolwg yn cynnwys ystyried gwybodaeth a gafwyd gan yr awdurdod lleol, trafodaethau gyda chomisiynwyr, grŵp ffocws gyda darparwyr gofal ac archwilio achosion chwech o bobl oedd yn defnyddio'r gwasanaeth gofal cartref, gan gynnwys trafodaethau gydag unigolion yn ôl yr angen.

4.3 Gellir gweld yr adroddiad cenedlaethol llawn yn Atodiad 1 ac mae adroddiad manwl ynghylch yr arolwg a gynhaliwyd yn Sir Ddinbych i'w weld yn Atodiad 2. Fodd bynnag, efallai yr hoffai'r Aelodau ystyried y materion canlynol wrth adolygu'r ymateb i AGGCC.

4.3.1 Cyflwynwyd adroddiad drafft i'r swyddogion er mwyn iddynt wneud sylwadau ynglŷn â'i gywirdeb, ond er i ni gael cyfarfod gydag un o'r arolygwyr i drafod ein pryderon ynglŷn â'r ffaith nad oedd fawr ddim tystiolaeth i ategu casgliadau'r arolygwyr, ychydig iawn oedd wedi newid yn yr adroddiad terfynol.

4.3.2 Wnaeth AGGCC ddim cyflwyno'r adroddiad terfynol i'r Cyngor, yn hytrach fe'i cyhoeddwyd ar eu gwefan heb ystyried sylwadau'r swyddogion am y casgliadau.

4.3.3 Heb fynd drwy'r holl fanylion yn yr atodiadau, tynnir sylw'r Aelodau at nifer o faterion sydd, ym marn y swyddogion, yn anghywir.

	Pryder AGGCC	Ymateb yr Awdurdod Lleol
1	Nid oes gan Sir Ddinbych Ddatganiad Sefyllfa'r Farchnad (DSF) mewn perthynas â gofal cartref.	Mae Sir Ddinbych, ynghyd â holl Awdurdodau Lleol eraill Gogledd Cymru, yn gweithio gyda'r Sefydliad Gofal Cyhoeddus ar hyn o bryd er mwyn gwella eu Datganiad Sefyllfa'r Farchnad. Cyngor yr 'arbenigwyr' hyn yw y dylid cadw'r DSF yn fyr ac yn gryno gan ddarparu gwybodaeth am boblogaeth ayyb ar wahân. Dyma sy'n digwydd ar hyn o bryd gyda'n DSF presennol.
2	Nid yw dull Sir Ddinbych o dendromini ar gyfer pecynnau unigol o ofal yn arwain at ddeilliannau cynaliadwy. Gofynnir i ddarparwyr gyflwyno cyfradd 'cyfwerth â neu is na' ein cyfraddau dangosol.	Ni chafwyd tystiolaeth i gefnogi'r datganiad hwn gan yr arolygydd. Mae'r datganiad ynglŷn â chyflwyniad cyfraddau yn ffeithiol anghywir – gofynnir i ddarparwyr ddweud wrthym a ydynt yn gallu bodloni gofynion y pecyn a faint fyddai hynny'n ei gostio. Yn unol â Gwerth Gorau, os oes mwy nag un darparwr sy'n gallu bodloni'r gofynion, derbynnir y cais isaf.
3	Mae Sir Ddinbych yn talu tâl cadw tra bydd unigolyn yn yr ysbyty ond dim ond am bythefnos, sy'n golygu bod posibilrwydd y bydd darparwr newydd yn cael ei benodi i ofalu am yr unigolyn pan gaiff ei ryddhau o'r ysbyty.	Mae Sir Ddinbych yn un o ddim ond ychydig o Awdurdodau Lleol sy'n talu tâl cadw am unrhyw hyd tra bydd unigolyn yn yr ysbyty, ac er ei bod yn ymddangos bod yr arfer hwn yn cael ei feirniadu yn yr adroddiad, yn ein barn ni mae'n un da. Er gwaethaf y broblem bod gwneud taliadau cadw yn gallu bod yn anghynaliadwy, bydd anghenion unigolyn hefyd yn newid yn ystod arhosiad hirach yn yr ysbyty a bydd cynllun gofal a chefnogaeth newydd yn angenrheidiol.
4	Mae Sir Ddinbych yn comisiynu galwadau 15 munud o hyd, a'r farn yw nad yw hyn yn dderbyniol.	Mae'r Ddeddf Rheoleiddio ac Arolygu newydd yn nodi ym mha amgylchiadau y gellir comisiynu galwadau 15 munud. Mae swyddogion wedi adolygu pob cynllun gofal a chefnogaeth sy'n cynnwys galwadau 15 munud a'r casgliad oedd bod pob un yn cydymffurfio a'r Ddeddf. Yn ddiddorol, mae'r adroddiad cenedlaethol yn datgan nad pa mor hir yw galwad sy'n bwysig ond yn hytrach y canlyniad.
5	Dylai'r Awdurdod Lleol adolygu'r trefniadau sefydliadol ar gyfer comisiynu a chontractio oherwydd nad ydynt yn glir i bawb ac mae hynny'n cael cryn effaith ar effeithiolrwydd y cylch comisiynu, yn	Ni chafwyd tystiolaeth i gefnogi'r datganiad hwn gan yr arolygydd. Nid yw'r trefniadau'n wahanol iawn i drefniadau llawer o Awdurdodau Lleol eraill ar draws Cymru ac maent wedi'u derbyn â'u mabwysiadu ar gyfer comisiynu a chontractio, sydd yn 2 wahanol

	arbennig o ran monitro contractau.	ran o'r Cylch Comisiynu. Amlygwyd trefniadau comisiynu – er yn wahanol ar draws y 6 Awdurdod Lleol a arolygwyd - fel rhywbeth sy'n peri pryder ym mhump o'r adroddiadau unigol.
6	Nid yw'r Awdurdod Lleol yn cyfarfod darparwyr yn rheolaidd ac mae perthnasau dan straen.	Ni chafwyd tystiolaeth i gefnogi'r datganiad hwn gan yr arolygydd. Mae Pennaeth y Gwasanaeth yn cadeirio cyfarfodydd chwarterol gyda'r Darparwyr, sy'n cynnwys Fforwm Gofal Cymru (Rheolwr y Gwasanaeth oedd yn eu cadeirio gynt) ac mae'r ffaith y cynhelir y cyfarfodydd hyn yn dangos bod y datganiad hwn yn ffeithiol anghywir.
7	Nid yw adolygiadau bob amser yn cael eu cynnal fel sy'n angenrheidiol	Cwblhawyd dros 90% o adolygiadau ar yr adeg iawn y llynedd, sy'n golygu bod Sir Ddinbych yn un o'r awdurdodau sy'n perfformio orau yng Nghymru.

4.4 Cafodd canfyddiadau adroddiad arolygu Sir Ddinbych eu bwydo i mewn i'r adolygiad cenedlaethol a chasgliad y Crynodeb Gweithredol oedd:

- bod y rhan fwyaf o bobl, y rhan fwyaf o'r amser, yn fodlon ac yn gwerthfawrogi'r gofal maen nhw'n ei gael.
- mai trefniadau gweithredu da ar ran asiantaethau gofal cartref unigol, nid faint maen nhw'n cael eu talu, yw'r peth pwysicaf o safbwynt ansawdd y gofal y bydd pobl yn ei dderbyn.
- er gwaethaf tâl ac amodau gwaith gwael, mae'r rhan fwyaf o weithwyr gofal yn unigolion sy'n cael eu symbylu gan synnwyr o allgaredd ac mae ceisio rhoi'r gofal gorau i bobl yn rhywbeth naturiol iddyn nhw.
- roedd trefniadau prynu gofal y gwahanol awdurdodau lleol a'r Byrddau Iechyd Lleol yn amrywiol dros ben.
- mae prinder gweithlu cyffredinol, sy'n golygu bod galwadau'n cael eu 'gwthio i mewn' a bod y galwadau eu hunain yn fyrrach nag y dylent fod.
- mae tueddiad i fod yn rhy eiddgar wrth weithredu rheolau caffael a chyllid er mwyn gostwng prisiau yn y byrdymor a gosodir telerau llym dros ben o fewn cytundebau (angen cyfrif am bob ceiniog).
- mae diffyg capasiti difrifol ac mae'r farchnad yn hynod o fregus

4.5 Mae swyddogion yn cydnabod bod risgiau gwirioneddol yn wynebu'r farchnad gofal cartref ac maent wedi cymryd, neu byddant yn cymryd, y camau canlynol fel y'u trafodwyd (pob un ond yr un olaf) gyda'r arolygydd:

- Cymorth i hysbysebu a recriwtio staff. *Ar y gweill.*
- Gweithio gyda chydweithwyr a darparwyr rhanbarthol drwy'r Bwrdd Comisiynu er mwyn datblygu model newydd o ddarpariaeth sy'n seiliedig ar ddyfarnu contractau ar gyfer ardaloedd penodol a chanolbwyntio ar ddymuniadau defnyddwyr a deilliannau yn hytrach nag 'amser a thasgau'. *Bydd contractau'n cael eu tendro eto yn 2017.*
- Parhau i roi cefnogaeth gyda hyfforddiant staff. *Ar y gweill.*
- Datblygu Datganiad Sefyllfa'r Farchnad cyfredol yn seiliedig ar waith sy'n cael ei wneud ar yr Asesiad o Anghenion y Boblogaeth rhanbarthol. *Ar ffurf drafft ar hyn o bryd.*

- Ailasesu'r holl unigolion sy'n derbyn gofal cartref er mwyn sicrhau ffocws ar ddeilliannau a bod y meini prawf cymhwysedd newydd a bennwyd yn y Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant yn cael eu defnyddio mewn modd cyson a bod unigolion yn cael cefnogaeth i ddefnyddio'u hadnoddau eu hunain ble bynnag bosibl, gan greu mwy o le yn y farchnad. *Disgwylir y bydd hyn yn dechrau fis nesaf.*

5. Sut mae'r penderfyniad yn cyfrannu at y Blaenoriaethau Corfforaethol?

Mae pobl sy'n derbyn gofal cartref yn cael eu diogelu a'u cefnogi i fyw'n annibynnol.

6. Faint fydd hyn yn ei gostio a sut fydd yn effeithio ar wasanaethau eraill?

Nid oes unrhyw gostau ychwanegol nac effaith ar wasanaethau eraill yn deillio o'r adroddiad hwn.

7. Beth yw prif gasgliadau'r Asesiad o Effaith ar Les?

Nid oes angen cynhyrchu asesiad o effaith ar les mewn perthynas â'r adroddiad hwn.

8. Pa ymgynghoriadau a gynhaliwyd gyda'r Pwyllgorau Archwilio ac eraill?

Dim

9. Datganiad y Prif Swyddog Cyllid.

Mae'r risgiau yn y farchnad gofal cartref wedi'u cydnabod yn gorfforaethol ac maent wedi'u cynnwys yng nghynlluniau ariannol tymor canolig y cyngor.

10. Pa risgiau sy'n bodoli ac a oes unrhyw beth y gallwn ei wneud i'w lleihau?

Mae diffyg marchnad gofal cartref gadarn a chynaliadwy yn golygu bod risg na all y Cyngor gyflawni ei flaenoriaeth o alluogi pobl i fyw'n annibynnol. Nod y gweithredoedd y rhoddir manylion yn eu cylch yn yr adroddiad yw mynd i'r afael â'r risg hwn.

11. Pŵer i wneud y Penderfyniad

Mae pwerau'r Pwyllgor Archwilio mewn perthynas â'r mater hwn wedi'u pennu yn Adran 21 o Ddeddf Llywodraeth Leol 2000 ac Erthygl 7.2 o Gyfansoddiad y Cyngor.